

VIENYBĖ

78 M. 15 N.

Telefonas:
APplegate 7-7257

1964 M. BALANDŽIO (APRIL) 9 D.

192 Highland Boulevard
Brooklyn 7, New York

KAINA 20 C.

MES

VYTAUTAS ŠIRVYDAS

Lietuva raudonuose kinuose susilauks stipraus užtarėjo? Jų atstovė Azijos-Afrikos tautų vienybės konferencijoj Alžirijoj sovietų delegacijai tarė: "Jūsų nacionalistinis egoizmas ir grobišavimas jau senai nubraukė visą skirtumą tarp jūsų ir imperialistų-kolonistų, senų ir naujų. Toks tokį pažino ir prie alaus pavadino — nestebėtina, kad jau jūs įsirikiavote į imperialistų-kolonialistų eiles! Bet mūsų jūs niekad neprigausite, Azijos ir Afrikos tautų!"

○
NATO sutarties sukaktį minėdamas, prez. Johnsonas kalbėjo: "Gaps in the Iron Curtain are welcome." Prieš 50 metų dr. Šliupas "johnsoniška" juto, kad siena tarp lietuvių išeivio ir Lietuvos tautos reikalams yra kenksminga. Jo žodžių paklusa tik 1935 m., kai Kaune susirinko pirmas pasaulio lietuvių suvažiavimas ir įsikūrė R. Skipičio vadovaujama Pasaulio Lietuvių Sąjunga, siekdama "išvystyti gyvą užsienio lietuvių bendradarbiavimą su nepriklausoma Lietuva."

Šiuo metu nepriklausomos Lietuvos nėra. Spėliojama, kad jos nebūsią per "ilgas distancijas". Kai kurie to pirmojo suvažiavimo dalyviai todėl apsisprendė pagal patarlę "Frappulė ratai, teprasmenga ir visas vežimas." Jei nepriklausomos nėra, tai jie sprendžia, nereikia nei santykių su istoriją sunkiose sąlygose nešančiu lietuviu Lietuvoje!

○
Šitokiam šukiui "šliupiška" nepakluso tradicijų "prie ratelio" prisi-
laikančios mūsų moterys. Viena pirmųjų Vilniun savo tėvų aplankyti nuvyko

Tęsiama 4 psl.

DAIL. A. RŪKŠTELĖS KŪRINYS "MOZĖ", kurio "nenorėjo" matyti Kazys Bradūnas - Draugo kultūrinio priedo redaktorius. Ši kūrinį su autorium įsidėjo didžiausias Chicagos dienraštis Chicago Tribune š. m. kovo 29 d. Chicago Tribune nuotrauka

Kaip New Yorko lietuvaitė iteikė gėles gen. MacArthurui... vaizdas iš 1951 m. lojalumo parado. Dešinėje - gen. MacArthur pasilenkęs priima gėles. Susidomėję sužiūro ir visi garbės svečiai kartu su Generolo žmona (stovi už jo), kuriai Generolas paskui tas gėles perdavė.

Vyt. Alksninio nuotrauka iš E. Legeckienės albumo

New Yorko lietuviai prisimena generolą MacArthurą

Kartu su visa Amerika, gedinčia savo didžiojo generolo, gedulo ženklan nusiviro ir New Yorko lietuvių galvos.

Daugelis vietos lietuvių stovėjo eilėje kartu su amerikiečiais, ėjusiais atiduoti paskutinę pagarbą velioniui. Generolo palaikai buvo balandžio 7 d. pašarvoti Clark Roomi, 7th Regiment Armory, Park Ave. ir 66th St., Manhattane.

Gen. MacArthurui lietuviai turėjo labai daug simpatijų ir kartu su daugeliu amerikiečių buvo priblokšti žinios, kai 1951 m. balandžio mėn. prez. Trumanas

jį atšaukė iš vado pareigų Korėjoje.

Ryšium su tuo dabar prisiminė ir lietuvių nuotaikos 1951 m. Jas pavaizdavo vienas įdomus atsitikimas tu pačių metų lojalumo parado metu. Parado priimti tada buvo pakviestas gen. Mac Arthuras.

Pro tribūną, kurioje stovėjo Generolas su garbės svečiais, žygiavo įvairių tautybių atstovai. Lietuvės, tautiniais drabužiais vilkėdamos, nešė grandines, simbolizuojančias pavergtą Lietuvą. Staiga iš to merginų būrio atsiskyrusi lietuvaitė su gėlėmis pasileido

prie tribūnos, norėdama jas Generolui įteikti.

Policija iš visų pusių šoko prie jos, norėdama ją su-
laikyti, bet jau ji buvo prie tribūnos, ir Generolas pasilenkė tas gėles priimti. Suskubta pasakyti, kad tai lietuvių gėlės Generolui.

V. Alksninio darytoje nuotraukoje, kurią iš savo albumo paskolino E. Legeckienė, matyti koks tada buvo sujūdimas prie tribūnos, Generolui gėles priimant. Lietuvaitės nedaug matyti pro policininkus. Nepavyko sužinoti jos pavardės, bet būtų įdomu, jei ji pati atsilieptų.

J. Kaributo scenos dešimtmetis

Los Angeles. Šios kolonijos lietuviai balandžio 25 d. paminės savo populiaraus režisieriaus Juozo Kaributo scenos darbo dešimtmečio sukaktį. Ta proga balandžio 25 ir 26 d. bus vaidinama Anatolijaus Kairio 3 v. komedija "Diagnozė".

Veikalas režisuojamas paties sukaktuvininko, Dekoracijos R. Kalvaičio, o vaidintojų tarpe yra pats sukaktuvininkas Juozas Kaributas, Agutė Dudienė, Janina Peterienė, Alfonsas Petrauskas, Emilis Skistimas ir Danutė Vebeliūnaitė. Sufleruoja G. Raibienė.

Šis veikalas iš eilės jau bus tryliktas. Vaidinimas vyks Assistance League Playhouse, 1367 No. St. Andrews Place.

Norint arčiau susipažinti su sukaktuvininko veikla, reikalinga pasekti Los Angeles vaidintojų grupės darbą.

Los Angeles lietuvių teatro veikla reiškėsi jau kiek ankstyvesniais laikais, bet ji kur kas pasidarė gyvesnė, našesnė, atsiradus jau nuo 1949 metų taip vadinamiems dipukams.

Nors dar nebuvo reikiamai susiorganizavę, bet tik pasivadinę dramoms mėgėjais, jie sėkmingai bandė savąsias jėgas.

Nuo 1954 m. į Los Angeles atvykus nuolatiniam apsigyvenimui jau teatro profesionalui akt. J. Kaributui, pradėta stipriau reikštis ir didesnės apimties veikalus statyti.

Vienas iš pirmųjų istorinės ir platesnės apimties veikalas, kurį organizavo kun. klebonas Kučingis, padedamas parapijos komiteto, -- buvo pastatytas kun. Zdanavičiaus 4 veiksmy istorinė drama "Kazimieras Lietuvos Karalaitis." Vaidinimas vyko per porą dienų. Salė buvo pripildyta žiūrovu.

Akt. rež. J. Kaributas, karaliaus Kazimiero vaidmenyje.

Veikalo pastatymas ir režisūra -- Juozo Kaributo, baletas filmų aktorės -- Rūtos Kilmonytės-Lee, Dekoracijos -- S. Makarevičiaus. Kostiumai buvo itin puošnūs iš Hollywoodo studijų, vaizduoją 15 šimtmečio dvasią.

Pastatymas buvo kiek galima rūpestingiau paruoštas ir žiūrovams paliko gilų įspūdį.

Tų pačių metų gegužės 1 ir 2 dienomis, tada dar gyvai besireiškias Stasio Šimkaus vardo ansamblis, šv. Kazimiero parapijos salėje suvaidino vieną iš didesnių veikalų: Fuldos 4 veiksmy komediją "Mokyklos draugai". Pastatymas ir režisūra J. Kaributo.

1955 m. birželio 19 d. šv. Kazimiero parapijos salėje tėvų komiteto pirmininko K. Barausko iniciatyva,

buvo suruoštas iškilmingas parapijos šeštadienės mokyklos mokslo metų užbaigimas. Tai reikšmingai dienai atžymėti mokykla parengė neeilinę programą. Rašytojas J. Gliuda parašė specialiai pritaikytą veikalą "Tėviškė už Kalny". Rež. pakviestas -- J. Kaributas. Veikalą vadino veik visi parapijos mokyklos mokiniai. Daug jame išėjo į sceną naujų talentų ir paliko iki šiai dienai įtistikimi.

Tais pačiais metais Los Angeles akademinio skautų sąjūdžio Kalifornijos skyrius suruošė buv. Korp! Vyties vado dipl. inž. Juozo Milvydo didvyriškos mirties 14 metų sukakties minėjimą. Ta proga buvo pakviestas rež. J. Kaributas parašyti tam pritaikintą veikalą ir jį surežisuoti. Tam minėjimui buvo suvaidinta J. Kaributo dviejų veiksmy "Tėvynė Šaukia".

Šie visi veikalai buvo vaidinti paskirų iniciatorių, nebuvo įsteigtos dramose sekcijos ar kokio kito vienetų. Tad po šių veikalų pastatymo, kur buvo publikos šilta priimti ir palydėti, J. Kaributui kilo mintis suorganizuoti prie Pacifiko krantų lietuviško teatro židinį, įskiepyto lietuviško žodžio meilę jaunųjų tarpe, duoti bent po vieną gerą spektaklį augančiai lietuvių kolonijai, stipriau išvystyti organizuotai plėsti teatrinę veiklą.

Jis, kaip pirmasis iniciatorius, pasikvietė artimuosius talkininkus: rašyt. J. Gliudą, poetę D. Mitkienę ir K. Gallūną. Po to buvo sušauktas visuotinis susirinkimas, aptarti teatriniai reikalai ir išrinkta pirmoji valdyba: pirm. D. Mitkienė, V. Dovydaitis, J. Gliuda, J. Peterienė ir S. Makarevičius.

Dramos Sambūriui jau susiorganizavus, buvo imtasi darbo. Deja, nebuvo apsielta be susiskaldymo, asmeniškomų bei kivičių, ir pats vyriausias organizatorius J. Kaributas, numatęs tai, pats iš Sambūrio laikinai pasitraukė.

Tuo metu valdybos rūpesčiu, buvo subazuotos visos kolonijos jėgos ir imtasi statyti K. Binkio "Atžalyną." Rež. S. Makarevičius. Statyta balandžio mėn. 8 d. 1956 m. Šv. Kazimiero parapijos salėje.

1957 kovo 25 d. pastatyta Adomėno "Svetimos Plunksnos." Rež. S. Makarevičius.

1957 m. birželio 16 d. su parapijos šeštadienine mokykla pravesta jaunųjų talentų pasirodymas.

Suvaidinta Prialgauskaitės "Kelias į Tėvynę". Rež. J. Kaributas. Vaidino liuanistikos mokyklos mokiniai. Tautinius šokius paruošė mokytoja O. Razutienė. Per šį talentų pasirodymą išryškėjo naujas talentas -- Nausiedaitė, kurios kelias buvo iki televizijos ir dabar jau turi kontraktą su Disney studija.

Po dviejų metų kadencijos, aukščiau minėta valdyba pasitraukė ir buvo išrinkta nauja. Scenos meno vadovu buvo išrinktas J. Kaributas. 1957 m. spalio 20 d. naujoji valdyba, buvo pakviesta BALFO ir suvaidino J. Gliudos specialiai parašytą veikalą "Meilės Pinaklis," o 1958 m. balandžio 20 d. suvaidino Petro Vaičiūno 4 veiksmy "Tuščias Pastangas". Abu veikalus statė ir režisavo J. Kaributas.

1957 metai, buvo lyg ir krizės metai. Tai metais,

1955 m. po dainos ir poezijos recitalio su soliste F. Korsak. Iš k. į d.; muz. J. Bertulis, akompaniatorius McFeeters, sol. F. Korsak ir aktorius J. Kaributas. L. Briedžio nuotr.

atvykus rež. G. Veličkai, kuris įnešė disonansą: pasišovė, kai kurie vaidintojai nerasti bendros kalbos su esama dramos trupe, o tuometinės valdybos narys J. Andrius, stačiai ir ultimatyviai pareikalavo, kad tuojau būtų perrenkama esamoji dramoms trupės valdyba ir, kas svarbiausia, kad pasitrauktų iš pareigų esamas scenos meno vadovas.

Nuo čia ir prasidėjo dideli Dramos Trupės vargai ir negalavimai. "Tuščių Pastangų" vaidintojai su dideliu vargu dėl esamų intrigu begalėjo veikalą "išvesti", o rež. J. Kaributui buvo grasinama veikalą sugriauti, jei nepakvies prie jo pa-

dirbėti G. Veličkos. Nežiūrint to, veikalas rampos šviesą išvydo.

1958 m. Dramos Trupės buvo sušauktas susirinkimas ir perrinkta valdyba, kurią sudarė: pirm. V. Gilyls, sekretorė J. Šaltenytė ir kasos valdytojas V. Dovydaitis. Naujoji valdyba, pasikvietusi rež. G. Veličką 1959 m. gegužės mėn. 10 d. pastatė G. Veličkos "Žydintis vasaros vėjas". Buvo statyta su parapijos choru ir vyrų oktetu.

Tų pačių metų rudenį trupės pirm. V. Gilyls ir bendruomenės pirm. J. Ažuolaitis, pakvietė rež. J. Kaributą.

Tęsiama 3 psl.

Dainuojame su Lione Juodyte

DIDELIAM PAREIKALAVIMUI PASIREIŠKUS, KAD Lionė Juodytė įdainuotų vien tik lietuviškų dainų plokšteles, pranešame, jog naujas LP 1003 albumas jau išleistas. Galima gauti tose pačiose vietose, kur ir ankščiau Lionės Juodytės plokštelės buvo parduojamos. Kaina \$5.00.

Norintiems įsigyti dvi plokšteles - LIONE JODIS AT TOWN HALL ir DAINUOJAME SU LIONE, abi plokštelės gaunamos už \$8.00. Didesnį skaičių užsakant, teikiama nuolaida.

UŽSAKYMUS PRAŠOMA SIŪSTI KARTU SU ČEKIU: ALEX MATHEWS, 256 UNION AVENUE BROOKLYN, N. Y.

Haven Realty

JUOZO ANDRIUŠIO APDRAUDOS ĮSTAIGA Patarnauja perkant ir parduodant namus, įvairiuose apdraudimo reikaluose, užpildant (Income) taksus. J. ANDRIUŠIO TRAVEL BUREAU Parduoda bilietus visomis susiekimo priemonėmis į visas pasaulio vietas. Money Orders.

87-09 JAMAICA AVENUE WOODHAVEN 21, N.Y. Tel. VI 7-4477 Atdara kasdien - 9 v. r. Iki 9 v. r.

Winter Garden Tavern Inc.

Vytautas Beleckas, sav.

1883 Madison Street Brooklyn 27, N. Y.

(Ridgewood) Telefonas: EVergreen 2-6440

Salė vestuvėms ir kitokioms pramogoms. Geriausias lietuviškas maistas prieinamomis kainomis.

POLAIDOTUVINIAI PIETUS

RAY'S LIQUOR STORE

JUOZAS IR IZABELE MISIUNAI

Įvairiausios rūšies amerikoniški ir importuoti gėrimai. Didžiausias degtinės ir vyno pasirinkimas.

103-55 LEFFERTS BLVD. RICHMOND HILL, N. Y. Telefonas: Virginia 3-3544

REPUBLIC LIQUOR STORE, Inc.

G. Jokubaitis, Manager

322 UNION AVENUE BROOKLYN 11, N. Y. Tel. EVergreen 7-2089

THE

Tel TAYor 7-9842

Arlington Restaurant

385 Arlington Ave. Brooklyn 8, N. Y.

Ona ir Jonas Valaičiai

LIETUVIŠKOJE CHICAGOJE

* LAIŠKAI LIETUVIAMS žurnalas išleido trečiąjį šių metų numerį. Jame rašo: Kęstutis Trimakas, S. J. (žurnalo redaktorius), dr. Arūnas Liulevičius (redakcijos narys), Petras Maldeikis, dr. Jonas Grinius, Alfonsas Grauslys, dr. Albertas Liaugminas, Jonas Miškinis ir kiti. Yra filmų apžvalgos skyrius, gyvenimo aktualijų skyrius (čia randama ir lietuviškų įvykių komentarai, kitos smulkesnės medžiagos). Numeris gausiai iliustruotas dail. A. Kuzausko darbais bei keliomis poetų Millašų liečiančiomis nuotraukomis. Žurnalas yra vertas platesnių lietuvių sluoksnių dėmesio. Redakcijos ir administracijos adresas: 2345 W. 56th St., Chicago 36, Ill.

* MARIJONŲ AUKSINIO JUBILIEJAUS minėjimo iškilmingas banketas įvyko balandžio 5 d. Palmer House prabangiose patalpose.

* L. VYČIŲ 112-ta kuopa buvo surengusi velykinį šokių vakarą kovo 29 d. L. Vyčių salėje. Nuotaika buvo gyva ir smagi.

* EUFROSINE MIKUŽIŪTĖ, SLA išdo globėja, kovo mėnesio pabaigoje buvo parvykusi Chicago ir čia susitiko su savo artimaisiais.

* CICERO ATEITININKAI pavasarinį vakarą turėjo balandžio 4 d. šv. Antano parapijoje.

* VIDA DEVEIKYTĖ baigė De Paul un-tą ir gavo bakalaurą laipsnį medicinos technologijoje.

* DAIL. J. PAUKŠTIENĖS paroda Standard Federal taupymo ir skolinimo bendrovės patalpose vyksta iki gegužės 1 d.

Žurnalistų susirinkimas

J. KARIBUTAS

Atkelta iš 2 ps l.

Balandžio 5 d. Liet. Žurnalistų Sąjungos Chicago skyrius turėjo narių susirinkimą Jaunimo Centre, kur buvo išrinkta nauja skyriaus valdyba ir revizijos komisija.

Dalyvaujant 18 skyriaus narių, balsų dauguma į valdybą pateko: A. Pužauskas, L. Šulas, Ig. Andrašius, Peteraitienė, B. Macevičius.

Susirinkimą pravedė buv. skyriaus pirmininkas A. Gintneris, kuris pradžioje pasveikino skyriaus narį Aleksandrą Zalpi, švenčiantį 80 m. amžiaus sukaktį.

A. Pužauskas perskaitė Sąjungos centro valdybos

rezultatus. Paaiškino, jog buvo gauta 106 galiojantys balsai iš įvairių pasaulio kraštų. Daugiausia balsų gavo kun. V. Bagdanavičius (81), kuriam atiteko pirmojo nario postas. Kiti valdybos nariai: A. Gintneris — I vicepir., Vl. Mingėla — II vicepir., V. Kasniūnas — sek., Pr. Šulas — ižd.

Skyriaus revizijos komisijos vardu kalbėjo A. Čepulis. Įvairiais klausimais pasisakė: V. Zalatorius, B. Brazdžionis, T. Andrašius, V. Račkauskas ir kt.

Nežiūrint vieno nario ne kultūringo išsišokimo, susirinkimas praėjo gana darnia nuotaika.

butą, kuris pasiūlė statyti R. Vaičiūno "Naujieji Žmonės."

Veikalas statytas 1960 m. gegužės 1 d. Los Angeles Breakfast Klubo patalpose, bendruomenės vardu.

1960 m. spalio mėn. 23 d. Breakfast Klubo patalpose bendruomenės ruošiamoje lietuvių dienoje, buvo pakviesta suvaldinti G. Veličkos "Minija vėl išsiliejo." Rež. G. Velička.

1961 m. vasario mėn. 16 d. Los Angeles dramos grupė turėjo pirmąją išvyką į San Francisco miestą. Tai tuvo tarytum istorinis įvykis, nes San Francisco Lietuvių Bendruomenės pirm. Pavalkio kviečiami vaidintojai ten davė spektaklį Naujiesiems "Vieną Birželį." Tai pirmas lietuviškas vaidinimas tame mieste. Vaidinimas susilaukė didelio pasisekimo ir vaidintojai buvo gražiai priimti ir išlydėti.

Los Angeles pas savo tėvilius, kurie gyvena Granada Hills, Calif. Šis sūnaus apsilankymas pradžiugino ne tik tėvilius, bet ir senelius, jo sesutę ir jos vyrą Wurtz. Albertas ką tik baigė lėktuvų taisymo mokyklą, įsigydamas šios srities techniko diplomą.

* Po sunkios vėžio ligos kovo 21 d. Santa Ana, Cal. mirė muz. Albinas Valeckas. Dideliame nuliūdime liko žmona ir dvi dukros.

LIETUVIAI KALIFORNIJOJ

* PALUKAIČIAI, uolūs skautų veikėjai, ekonominių reikalų vertėjai, keliems mėnesiams išvyko atgal į Chicago, Ill., kur prieš tai gyveno. Sutvarkę savo namų reikalus, rudenį vėl sugrįš į Los Angeles. Jie čia turi pirktą gražius namelius ir jų Algiukas ir Kęstutis lankė parapijos mokyklą ir priklausė skautų draugovei.

* Juozas Petrikas, sutvarkęs savo ekonominius reikalus Chicagoj, Ill., šiomis dienomis atvyko į Los Angeles ir prisijungė prie savo šeimos, kuri čia seniau gyvena. Petrikai Santa Monica, Calif., yra pirktę

milijono dolerių verties nuosavybę, 50 jūntų modernius namus, tik keliolika jardų nuo jūros ir paplūdimio.

* ALBINAS IR ANASTAZIJA MITKEVIČIAI, prieš aštuonis mėnesius atvykę iš Naujosios Zelandijos į Los Angeles, netoli lietuvių bažnyčios įsigijo šešių jūntų naujus namus, į kuriuos jau persikėlė gyventi. Jų dukra Alvyra lanko gimnaziją ir yra parapijos choro narė.

* Albertas Kirilouckas, Jr., atliekamas karinę tarnybą Amarillo, Texas, penkiolikai dienų atvyko šventėms į

"Modernišku knygnešiu" galėtų chicagiečiai pavadinti Juozą Dilį, šitokią "mundiruočiję" matomą prie įvairių patalpų, kuriose vyksta lietuviški parengimai. Jis sakosi platiną spaudą vokiečių, rusų ir anglų kalbomis, o lietuviškąjį teskaitą tik tam, kad sužinotų, kaip joje "meluojama".

S. Narkėliūnaitės nuotrauka

SPAUDOJE PASIŽVALGIUS

APIBŪDINA "FRONTININKUS"

Nuolatinis Naujienų korespondentas iš Los Angeles J. Klauseikis (Januta), Naujienų bal. 1 d. laidoje rašydamas apie K. Liaudansko pagerbimą jo 75 m. amžiaus proga ir apžvelgdamas sukaktuvinio veiklą prisimena ir kai kurias organizacijas. Štai, pavyzdžiui, kaip Klauseikis apibūdina frontininkus, rašydamas apie juos skliausteliuose:

(Frontininkai — "jaunųjų katalikų" organizacija, kurių nevienas jau pražilęs ir nevienas su žmona be po-

piežiaus leidimo išsiskyres, — labai lengvai kuria "tradicijas". Štai jie čia Canoga Park, Calif., nelietuvišku būdu šventė jaučio kepimo "fiestą", o Draugo dienraštyje aprašė, kad tai buvo labai patriotinis, labai tradicinis partizanų pagerbimas... Jie lietuvių tautos neigiamai Hitleriui pažadėjo prisidėti prie Europos organizavimo naujais pagrindais. Jie vadovavo ir išleidžiant "įstatymą" Lietuvos pilietybę žydams atimant.) — Taigi, gerbdami Kosto Liaudansko patriotinę veiklą, skatiname ją nepaisyti "kojelinių" rašinių Draugo dienraštyje, nepaisyti ir priekaištų A. Skiriaus laikraštyje, kuri nevienas jau čia vadina "plepalų magazinu"... — baigia Klauseikis.

Iš aštuonių Stalino gizelių Jugoslavija ir Albanija Maskvos jau neklauso. Atrodo, kad ir Rumunija jau jų keliu žengia (rumunai sako: Mes romėnai, ne slavai!) Kai kuriais atžvilgiais Vengrija ir Lenkija taip pat eina savais keliais. Ima krusti ir Čekoslovakija. Stalininį suakmenėjimą terodo vien Bulgarija ir Rytų Vokietija. Užsienietis lankytojas pastebi ir ką Maskva gizeliams užkorė ir ką jte savo nacionalizmu atsilaikė. Ar ryškėjantieji nauji keliai, visgi išeis Maskvos naudai, parodys ateitis.

NEW YORK TIMES

Operą "Pilėna" Chicagoje galima įsigyti pas Vieniybės atstovą E. Šulaitį, 1320 S. 48th St., Cicero 50, Ill. Tel. OL 6-1357.

S. Narkėliūnaitės nuotrauka

Onai Stankienei išvykstant į Lietuvą, jos dukra Marija Diržienė bal. 4 d. New Yorke, White Horse Tavern surengė išleistuves, kuriose dalyvavo apie 100 giminių bei artimesnių draugų. Dalyvavo ir Marcelė ir Antanas Gailiai, kurie kartu su Stankiene prieš keturis metus atvyko iš Lietuvos. Gailius į Ameriką atsiėmė jų dukra ir žentas Zubavičiai, gyv. New Jersey. Nuotraukoje (iš k. į d.) M. Gailienė, Ona Stankienė, jos dukra M. Diržienė ir Ant. Gailius.

VIENYBĖ

The oldest Lithuanian newspaper in the world established by Juozas Paukštytis in 1886, is published weekly by Valerie Tysliava and Juozas N. Tysliava at 192 Highland Boulevard, Brooklyn 7, N. Y. Tel.: AP 4-7257. Executive Editor: Valerie Tysliava, Editor: Salomeja Narkėliūnaitė; Senior Editor: Vytautas Širvydas. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office of Brooklyn, N. Y. Subscription rate: \$7.00 for one year. Three weeks' notice is required to change a subscriber's address. Advertising rates on application. All rights are reserved and no part of this newspaper may be reproduced without the consent of the Publishers. All manuscripts submitted are subject to editing by the Editor.

MES

VYTAUTAS ŠIRVYDAS

Atkelta iš 1 psl.

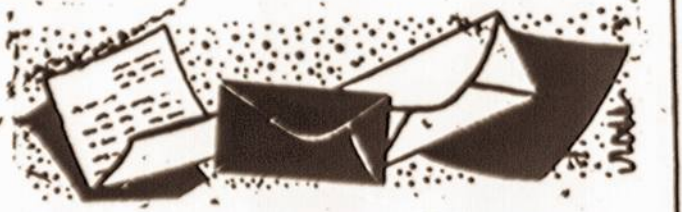

gydytojo Paprockio žmona Birutė. Jos vyras, nors kitiems ir siūlydamas nuo panašių "keliauninkų" atsiriboti, pats vis dėlto nuo savo žmonos neatsiribojo. Po to, savo tėvų ir giminių lankyti vyko Salomeja Narkėliūnaitė. Sugrįžusi parašė reportažą, kuris pirma spausdintas kanadiškuose Tėviškės Žiburiuose, o kai pasirodė ištisas Vienybės priede, buvo džingichaniškai pultas. Vyro testamentą vykdydama, Lietuvą lankė Vienybės leidėja V. Tysliavienė. Parvežė įdomių filmo vaizdų, dabar visų godžiai skaitomus įspūdžius, į juostas įrašytą kompozitoriaus Vyt. Klovos operą "Pilėnai," kuri ką tik išėjo plokštelėm New Yorke. Tai iš viso pirmoji lietuviška opera plokštelėse! Yra tokių, kurie už visa tai norėtų ir ją įrikiuoti į priešų "talkininkų" eiles. KanaDOS Tėv. Žiburiuose viena lietuvaite pasakoja, kad darbininkė lenkė sukursčiusi laukti "brangios lenkų šventovės" fotografijų. Sulaukė — tai buvo "na-sze Wilno". Mūsų gi tarpe yra tokių "žurnalistų", kurie visomis dūdomis trimituoja, atkalbinėdami išeivį lietuvių eiti žiūrėti Narkėliūnaitės ir Tysliavienės parvežtų Vilniaus vaizdų; to Vilniaus, dėl kurio pykstame, kai lenkai jį dar vis savo spaudoje savinasi, ir kuriame nuo 3000 lietuvių (Pilsudskio laikais) dabar gyvena ir dirba 85,000!

Neįkainuojamo dėmesio sukėlė Rutos Lee Kilmonytės ir jos tėvų kelionė į Lietuvą. Pažiūrėsim, kaip tie mūsų "žurnalistai" vaizduos ir komentuos dar vienos lietuvaite vizitą tautos kamienui ir lietuviams, Lietuvoje. Mes ir čia, kaip visados po senovei ir šliūpiškai ir johnsoniškai laikysimės nuotaikos: "Gaps in the Iron Curtain are welcome!"

MUMS

RAŠO:

(Laiškų skyriuje telpanti medžiaga nebūtinai atstovauja redakcijos nuomonę. RED.)

DR. P. GRIGAITIS
IR JO PRAEITIS

S. Narkėliūnaitė Vienybės 13 Nr. davė gerą atkirtį dr. Grigaičiui ir jo redaguojam Naujienų dienraščiui. Tik man neaišku, kodėl ten daugumas kalčių dėl šmeižtų ir melo suversta dr. Grigaičio korespondentams, bet ne jam pačiam.

Aš manau, jog vėliausia Naujienose tilpusi šmeižtų kompanija prieš Vienybę, S. Narkėliūnaitę, E. Šulaitį, V. Zalatorius, E. Šulaičio ir kelios kitos prasimanytos pavardės. Tuoj po to, lyg grybai po lietaus, kelių savačių būgyje Naujienose pasipylė, bene, 7 rašiniai, kuriuose buvo šmeižiama Vienybė ir jos artimieji bendradarbiai, norint juos sugretinti su komunistais.

Žinant, jog dauguma Vienybės talkininkų Chicagoje yra karo veteranai bei įvairių patrijotinių organizacijų veikėjai, čia aišku kaip diena, jog dr. Grigaitis su savo kompanija meluoja. Jo melą pakartojo ir kai kurie kiti neapykantą lietuvių tarpe žadiną liet. laikraščiai, o vienas nuo savęs pridėjo

d. tuojau atsirado vienas "Dainausko" kūrinys apie kažkokį tai komunistinio pagrindžio organizavimą ir čia buvo minima S. Narkėliūnaitės, V. Zalatorius, E. Šulaičio ir kelios kitos prasimanytos pavardės. Tuoj po to, lyg grybai po lietaus, kelių savačių būgyje Naujienose pasipylė, bene, 7 rašiniai, kuriuose buvo šmeižiama Vienybė ir jos artimieji bendradarbiai, norint juos sugretinti su komunistais.

Žinant, jog dauguma Vienybės talkininkų Chicagoje yra karo veteranai bei įvairių patrijotinių organizacijų veikėjai, čia aišku kaip diena, jog dr. Grigaitis su savo kompanija meluoja. Jo melą pakartojo ir kai kurie kiti neapykantą lietuvių tarpe žadiną liet. laikraščiai, o vienas nuo savęs pridėjo

Girnakalis

IŠ KAIRĖS IR IŠ DEŠINĖS

POPIEŽIUS KALTAS UŽ NACIŲ DARBUS?

Šis keistas klausimas pasauly iškilo, tūlam vokiečiui parašius popiežių Pijų XII kaltinančią dramą.

Čia reikia prisiminti, kad daug kas pasauly dirba tam, kad popiežiaus autoritetą stiprintų, bet taip pat daug kas pasauly siekia popiežiaus autoritetą griauti. Popiežiaus autoriteto griovėjams ano vokiečio drama patiko. Bet čia popiežiaus priešai iš tiesų patys prisiima kaltę už nepakankamas pastangas gelbėti nacių aukas. Popiežiaus puolikai patys neša atsakomybę už tai, kad prie nacių aukų klausimo popiežius turėjo eiti ne kaip daug galis moralės mokytojas, o tik kaip moralinių tikslų siekias diplomatas.

buvo laikai, kada popiežiaus žodis buvo galingas visoje žemėje, bet tie laikai jau seniai praėjo. Ir dabar visi tie, kurie džiūgaujanti antipopiežiška propaganda, turi atminti, kad visokių neaiškios vertės teismų dėka įkalinami vyksupai ir kunigai ištiesų reiškia ir tai, kad popiežiaus autoritetas kažkieno siekiamas sugriauti.

Dabartis nėra tikra, o ateitis gal atneš pasauliui ir žmonijai daug visokio sukrėtimo. Gal popiežiaus autoriteto nelaimingiems gelbėti prireiks dar labiau, kaip per nacių slautėjimo metus. Jau dabar popiežiaus autoritetas turi būti kelimas į tokias aukštumas, kad ateity tironai su juo kuo daugiau skaitytųsi.

Ir štai už tokio nesudėtingo klausimo — kiek slepiasi veidmainystės!

GRAŽUOLIŲ RINKIMAS

Lietuvių Bendruomenė rengiasi rinkti tarybą, savo vyriausią organą. Šiuos rinkimus LB laiko ne tiek savo, kiek visos lietuvių išeivijos reikalū. Kitaip tariant, LB visą išeiviją laiko savo reikalū. Pati LB suinteresuota kuo didesniu rinkimais susidomėjimu ir balsavusiųjų skaičiumi. Šituo LB rinkimai labai panašūs į tarybinius rinkimus, kur vienintėlė rinkimų naujiena tegali būti rinkimuose balsavusiųjų procentas.

Nuo anksčiau buvusių šie LB rinkimai skirsis tuo, kad LB išeiviją jau neskiria į dvi kategorijas: vieną — kur nors simboliškai moka LB mokesčius ir antrą — kur LB mokesčių nemoka. Šį kartą tik eik ir balsuok — būsi geras vyras.

Nuo tarybinių rinkimų šie rinkimai iš esmės skirsis tuo, kad čia nei kandidatų skaičius, nei jų išstatymas beveik niekuo nevaržomas. Praktiškai yra taip, kad kandidatus gali išstatyti bet kas. Ir visgi bendruomenininkai turi rūpesčio, kaip savo rinkimais sukelti visuomenės susidomėjimą.

Mat, domėtis nėra kuo. LB tarybos kandidatų elgiasi lyg gražuolių rinkimuose. Rinkėjai žino kandidatų vardus ir pavardes, užsiėmimą, dar šį tą... Rinkėjai nežino apie kandidatus paties svarbiausio: ką išrinktas į LB tarybą žmogus mano veikti. Kandidatai ar neturi ko ar nenori pasipasakoti, ką jie LB taryboje veiks: gal gilinsis į lietuviybės išlikimo problemas, gal bandys užva-

dar didesni "atradimą" — būtent S. Narkėliūnaitės filmų rodymo Chicagoje organizatoriai davė skelbimus Vilniai, Pervertus Vilnį ir ten jokio skelbimo tuo reikalu neradus, paaiškėja, jog yra darbas melagų, viršinančių net ir dr. Grigaitį.

Kas ne kas, bet dr. Grigaitis dėl santykiavimo su komunistais tikrai neturėtų jaudintis. Dr. Grigaičio praeityje tokie santykiai, kaip kalba žmonės, nebuvo svetimi. Jeigu pažūrėsime į ne taip senus laikus, matysime, jog jo dešinioji ranka A. Morkus perėjo į Vilnius bendradarbių eiles, o po kurio laiko išvažiavo net į Lietuvą. Kitas Vilniestarnautojas J. Dilys dabar dirba Naujienose dr. Grigaičio ir M. Gudelio žinioje. Panašių pavyzdžių galima priskaičiuoti daugiau.

Vienybė turėtų paskirti 50 dol. premiją tam, kuris padėtų išaiškinti neaiškias dr. Grigaičio ir Naujienų praeitį. Tada paaiškėtų, kodėl prieš kelis metus L. Vyčiai savo seimo rezoliucijoje dr. Grigaitį pasmerkė kaip lietuviškos veiklos

ardytoją, kodėl bendruomenininkai savo žygyje į "Baltą Namą" turėjo lipti per aukštas dr. Grigaičio užtvaras ir t. t. ir t. t.

A. B.

Gerb. Redaktore:

Aš labai prašyčiau ne-reaguoti į "Naujienų" vadinamą Dainauską. Visų pirma, tai nėra joks Dainauskas. Jis tik dengiasi Chicagoje žinomo garbingo žmogaus pavarde. Toliau — kartais būna gera ir tokia taktika: mėnulis ne dėl visų naktį girdimų amšėjimų jaudinasi.

Bet dėl to purvino žmogaus nereikėtų užsipulti Naujienų.

Su pagarba

B. R.

Narkėliūnaitės prierašas

Kaip iš Naujienose (bal. 7 d.) tilpusio "K. Liaudansko" rašinio atrodo, dr. Grigaitis labai supyko už tą

duoti ALTą kelionėse į Washingtoną, gal imsis kokios kitokios laisvinimo veiklos? O gal taryboje plūduriuos, lyg vandeny, koks neaiškios paskirties objektas?

Kai kurios partijos kartais pasirūpina savų kandidatų rekomendacijomis, bet irgi be jokios programos. Bet vis tiek rinkimai tereiškia labai nedidelio žmonių skaičiaus ambicijų pakutenimą, užstalėj užsisėdėjusių sportinio pobūdžio pasiraivymą.

Balsiai neįdomi!

O visgi vargu pavyktų įrodyti, kad LB nereikalinga. Net galima, kad šis išeivijos gyvenime toks reikalingas judėjimas vis neranda būdo išeivijoje pasidaryti aktualija Nr. 1. Labai galimas daiktas, bendruomenininkai nesugeba savo tarybos rinkimais pasinaudoti kaip lietuviškųjų problemų ir LB propagavimo priemone.

Šitai kalbant, lyg ir įsipareigoju siūlyti ką nors konkretaus.

Taigi, LB tarybos rinkimams pilnu garu tektų pradėti ruoštis mažiausiai prieš metus laiko. Kas LB taryboje norėtų turėti lemiamo balso, turėtų pasiskelbti, ką siektų per tuos tris metus nuveikti. Neabejotinai atsirastų kokia kita partija, kuri siūlytųsi nuveikti ką kita ar bent įrodinėtų kitių partijų planų trūkumus. Ir po kokių metų eitume į rinkimus su interesus praveisti toki ar kitoki nusistatymą, o ne išrinkti gražius ar ne taip gražius žmones.

Iš čia turėtų didėti ir balsavusiųjų skaičius.

O šitai neįdomu net ir tai, kad jau dabar, prieš rinkimus, kas nors kam nors Čikagoje pasiūlo vietą būsimoje centro valdyboje.

TĖVYNĖS PAŽINIMAS

A.

Ateina pavasaris, prasidės žemės ūkio darbai laukuose. Kolektyvai pasės, kolektyvai ir derliaus lauks. Svarbu, kad būtų kuo didesnis derlius ir kuo mažesnė to derliaus savikaina.

Prienų rajone daug vilčių dedama į žemės ūkio mechanizavimą. Kolūkiai lengvai gali prisipirkti žemės ūkio mašinų. Už mašinas reikia brangiai mokėti, tad reikia gerai apsiskaičiuoti, kad pirktos mašinos apsimokėtų. Pernai Prienų ūkiuose veikė 50 mechanizuotų ir pusiau mechanizuotų grandžių, bet produkcija buvo brangi: ha cukrinių runkelių — 385 rubliai, pašarinųjų runkelių — 133 rubliai. Tuo tarpu, kai kažkur žymaus Svetlično grandyje centeriui cukrinių runkelių gauti užtenka 9,2 minučių darbo, tai prieiečiai turės kuo daugiau naudotis mašinomis ir didinti darbo spartą. Kad pastangos duoda šokių tokių vaisių, rodo bulvių derlius: 1962 m. tona bulvių išauginti atsūjo 7,1 rublių, o 1963 m. — tik 4 rubliai. Šitai pasmet gamybą piginant, didės gerbūvis.

Tęsiama 5 psl.

mano rašinį, kurį mini šio laiško autorius. Taip jau įsiai pyksta, kad net nenori mane pilnu vardu vadinti, o vadina "Salemute."

Bet, jei įsiai mano, kad aš dėl to pyksiu, tai įsiai labai apsirinka. "Salemute" reiškia familiarumą, ir tokiais mažiabūniais vardais vadinas žmones, išgėrę bruderšaftą. Bet aš tokio familiarumo iš dr. Grigaičio nepageidauju, nes aš su juo bruderšafto nesu gėrusi ir neketinu gerti, nei rengiuosi jį vadinti Pijušėliu. Man įsiai yra dr. Pijus Grigaitis (ne Pijušėlis Grigaitis) ir tokiu pasilik.

Yra dar ir daugiau atvejų, kai šitai "familiariai" mažiabūniai vardai pajuokimo tikslu. Bet šitai daro vaikai ir piemenys. Nenorėčiau tikėti, kad vienas iš tų atvejų galėtų dr. Pijui Grigaičiui tiktai.

S. NARKĖLIŪNAITĖ

Senovės prūsai ir kumelės pienas

Apie senovės Lietuvą Daukanto raštus skaitant, stebino pasakojimas, kad pas senovės prūsus turtingesnieji gerdavę raugintą kumelės pieną (totoriškai — kumisą), o liaudis gerą, neabejotinai lietuvišką miūdų. Kodėl toks skirtumas? Vėliausiame The Polish Review nr. (1), istorikas Sulimirskis prisimena kito lenko — F. Bujako straipsnį (1946 m.) apie venedus senovės Baltijos pajūry, kuriame kumiso ir madaus gėrikų skirtumas aiškinamas tautybės pagrindu. Pirmieji buvę germaniškų gotų draugėje senovės Prūsijon atbėgę iranėnai-sarmatai, palikę senovės lenkams daug pėdsakų (pavyzdžiui, jų herbų, iš kurių ir mūsų bajorija gavo). Getai ir sarmatai tada bėgo nuo Attilos hunų puolimo. Kalbininkai, tačiau, senovės prūsų kalboje neranda iraniškų žodžių. Mūsų senove bedomintiems Sulimirskio straipsnis vertas paskaityti.

Aidų žurnalas išleido puikų Donelaičio sukakčiai paminėti numerį. Kad būtų toks išleistas Vilniuje (nors ir ten daug gražios medžiagos paskelbta). Šis Aidų nr. brandesnis turiniu ir bendradarbiais negu Maironiui skirta laida.

Savo istorijos temas svarstydami, pas mus, sakoma, jau "Aistros pagaliau pradeda užleisti vietą sveikam protui ir dalykus imame matyti ten, kur juos stato laiko tėkmė." Taip mano K. Drunga Margutyje, kalbėdamas apie Smetonos asmens vertinimus. Sako: Svarbiausia, nereikia bijoti tiesos.

Tęsiama 12 psl.

mų giminaičių, o ir ne visus, kurie turi, išleidžia.

Ir kokia likimo ironija! Svarbiausias repatrijantų grįžimo motyvas, anot korespondento, buvęs grįžti į savo tautinę bendruomenę, išmokyti vaikus tėvų kalbos ir apvedinti juos su savaisiais. Dideliam korespondento nustebimui, dauguma grįžusių namuose stengiasi kalbėti angliškai. Korespondentas įsitikinęs, kad jie po 16 m. yra geresni amerikoniai negu tūlas pačioje Amerikoje.

-- Mes būsim geri amerikoniai, kai grįšim, — viena jauna moteris viltingai ištarė.

-- Jei grįšim, — abejingai įsiterpia jos draugė.

Kai koks turistas armėnas iš Amerikos nuvažiuoja į Jerivanę, jis klausosi savo buvusių kaimynų skundų ir juos ramina: "Taip, jūs čia sunkiai turėjot, bet už tai jūsų vaikai bent armėniškai šneka." (Vėliau tame pat New York Times buvo rašyta, kad vienas armėnų bendruomenės narys pareiškęs, jog Times korespondentas netiksliai armėnų gyvenimą aprašęs.)

Rusų statistika skelbia, kad po karo į savo tėvynę grįžo 100,000 armėnų, daugiausia iš Prancūzijos, Irano, Sirijos, Libano, Graikijos ir Egipto. Armėnija turi 1,763,000 gyv.

JAV gyvena maždaug ketvirtis milijono armėnų, turbūt tiek pat, kiek ir lietuvių. Politiniai jie susiskaldę į dašnagus, kurie yra griežtai priešingi komunistui, ir prokomunistiškus ramgavarus ir į nuosaukiuosius hunčagus.

New Yorko lietuviai, bal. 6 d. susirinkę į Kennedy vardo tarptautinį aerouostą, išlydėti turistus į Lietuvą. Nuotraukoje (iš k. i. d.) — Jonaitienė, Balsienė, Diržienė, Mažeikienė, O. Stankienė su anūke, K. Antanavičienė su dukra (iš Philadelphijos), W. Radus su sūnumi ir žmona, toliau jaunasis Diržis. Nežiurint to, kad šiuo metu skrendant į Lietuvą kelionė beveik \$400 pigesnė, dauguma lietuvių, kurie teiravosi apie kelionę, pageidavo vykti vasarą. Rugsėjo mėn. (po Lietuvių Dienos programos Pas. Parodoje) į Lietuvą vyks kita turistų grupė, kurioje dalyvaus ir Vienybės bilietoją Ona Petrash.

Armėnai nenori nė Chrusčiovo rojaus

VYTAUTAS ZALATORIUS

Tuoj po karo Vokietijoje atsirado vienas kitas tautietis, kuris visokių nelaimių išvargintas, tėvynės pasiilgęs ir politruko perkalbėtas, grįžo į Lietuvą. Pradžioj tokie pasiūsdavo dar koki laišką į lagerį, papasakodavo savo buvusius vargus, tikrus ir tariamus, Tėvynės Balso korespondentui, o paskui dingdavo.

Komunistų repatrijavimo pastangos neapsiribojo vien tik lietuviais. The New York Times laikraštis kovo 18 ir 22 laidose aprašo 312 armėnų nedalią, kurie dviem grupėm 1947 ir 1949 m. grįžo į "tėvynę iš Amerikos.

— Aš nežinau, kaip ten atsitiko, — pasakoja viena senutė armėnė korespondentui H. Tanerui, Jerivanėje, Armėnijos TSR sostinėje.

KLaidą GREIT PAMATĖ

Kiti prisiminė, kad jų laivas dar nebuvo įplaukęs į Batumo uostą, prie Juodosios jūros, kai staiga visiems paašškėję, kad jie padarė didelę klaidą.

-- Mes stovėjom ant denio, žiūrėdami žemyn į nepažįstamus žmones ant kranto ir į purviną miestą, ir staiga mums viskas paašškėjo... — pasakojo ta pati senutė.

Pokario metas ir Lietu-

voje ir Armėnijoje buvęs labai sunkus. Trūkė duonos. Moterys eilėje prie kooperatyvo repatrijantų dažnai koliodavusios: "Jūs amerikiečių šunys, mūsų duonos suvalgyt atvažiuot!"

Prisimindami tuos nemalonius pergyvenimus armėnai skundžiasi, kad dėl jų repatrijacijos kalti esą armėnų komunistai ir rusų konsulas New Yorke. Jie viska piešę auksinėm spalvom ir žadėję, kad, jeigu kam Stalino rojui nepatiks, tas laike dvejų metų galės grįžti į Ameriką.

Patys naiviausi, vos spėję iš laivo išlipti, norėję pasinaudoti šiuo komunistų pažadu, tačiau atsidūrę ne

New Yorke, bet Sibire arba kalėjime.

STALINAS PARODĖ AMERIKĄ

Vienas liejikas iš Detroito, buvęs repatrijantų grupėje, 1949 m. važiuo į amerikiečių konsulatą Maskvoje ieškoti pagalbos. Po poros dienų, jam grįžus į Jerivanę, slaptoji policija jį suareštavusi kaip išdaviką ir išstrėmusi 15 m. į Sibirą. Tik Chrusčioviui atėjus į valdžią, žmogus pusgyvis galėjęs grįžti pas savo šeimą.

Maždaug tuo pačiu metu policija pagavo kitą repatrijantą ant rusų turkų sienos. Vėliau jis išėjęs iš proto ir dabar esąs beprotnamyje.

Tokie atsitikimai atėmę kitiems norą naudotis konsulo pažadu ir prašyti vizos atgal.

Šiaip jau armėnai pasakoja, kad jie oficialios diskriminacijos ūkinėje ir politinėje srityje nepatyrę. Vienas spėjus, kad gal juos kai kuriais atžvilgiais valdžia ir geriau traktavusi kaip senus vietinius gyventojus, žinodama repatrijantų nepasitenkinimą ir norėdama juos perkalbėti.

Vienos šeimos galva giriasi, kad neseniai jis gavęs butą naujame pastate tik po keturių metų laukimo. Girdi, vietiniai ilgiau laukia.

25 GAVO VIZAS

Tačiau kartus ir Chrusčiovo medus armėnams. Nenori jie tarybiniam rojui gyventi ir tiek. Stalino terorui atsileidus, prie Chrusčiovo jie ir vėl bombarduoja Maskvą prašymais, kad išleistų. Pernal 25 pasisekė gauti vizas į JAV, bet paskutiniu metu ta viltis ir vėl išblėso. Vizų išdavimas sustojo.

Pagal naujus potvarkius, iš Tarybų Sąjungos į užsienį išleidžiami tik tokie asmenys, kuriuos raštu, surašytu rusiškai ir angliškai ir patvirtintu rusų konsulatė Washingtono, kviečia tėvai, vaikai, broliai ar seserys. Bet ne visi turi tokių arti-

Iš kairės ir iš dešinės

Atkelta iš 4 psl.

B.

Už valdiško turto vogimą dešimtį metų atsėdėjęs Dirvonskis išdygo Plungės padangėje. Buvo įpirštas "Žemaitijos" kolūkiui už pirmininką. Pirmininkas vogė taip, kad ir rajono galvos susiėmė už galvų kolūkiui įpiršę vagį ir perėjęnį. Plungės milicija vagiui sudarė storą bylą, kuri teisme subliuškė. Dirvonskis pasuko į Telšius, kur pasidarė daržovių sandėlio vedėju, kur veikla pasibaigė 6,979 rublių trūkumu ir šešiais metais sustiprintų darbų kolonijoje.

Taigi, tarybinėje santvarkoje gan dažnas šitoks reiškinys: žmogus eina atsakingas pareigas, paskui sėdi kalėjime, paskui vėl gauna atsakingų pareigų, paskui — vėl kalėjimo ir t. t. Lyg koks angelas sargas kai kuriuos žmones saugoja, kad tik jie negautų neatsakingo darbo.

Jei tokį perėjęnį kai kur tenka į atsakingas pareigas įtaisyti rinkimo būdu, tai eiliniai žmoneliai išrenka. Ką veiks nerinkę!

C.

Sidabrave, Radviliškio rajone, buvo liūdnas įvykis. Vinco Medelio vaikas atsisakė eiti į bažnyčią ir už tai iš tėvo gavo lupti. Sūnelis pabėgo į Stautius, kur jam buvo sudarytos sąlygos mokytis ir augti ateistui ir komunistui statytoju.

Bet Sidabrave kilo skandalas. Mokyklos direktorius pakeistas kitu. Mokytoja ir vyresnioji pionierių vadovė atleista iš pareigų ir pasalinta iš komjaunimo. Mokytojų kolektyvas iš įvykio padarė išvadą, atydžiai peržiūrėjo savo darbą, ypatingo dėmesio atkreipė į ateistinį moksleivių auklėjimą. Ne-

seniai įvyko mokytojų su tėvais pokalbis tema "Religijos žala vaikams". Vinco Medelio ir pažiūros ir auklėjimo metodai, aišku, visiškai sukritikuoti.

"Tiesos" informacija baigiasi taip: "Mūsų laikraščio skaitytojai džiaugiasi Algju Medeliu (Vinco sūnum), sveikina jį, kad jis nori išaugti tikru komunistu statytoju. Kartu jie sako ir rūstų žodį įvairiems tamsybiniams, vis dar bandantiems spęsti religinių prietarų žabangus mūsų jauniosios kartos sąmonėje".

D.

Dovainonių, Kaišiadorių rajone, tarybinis ūkis įkurtas 1959 m. vietoje atsiliekančių kolūkių. Ūkis labai pasikeitė. Išaugo karvių banda, pernai prikulta daugiau kaip 9,000 centnerių grūdų ir t. t. Kuriasi centrinė sodyba, lyg koks miestelis. Augimo tempai dideli, bet produkcija vis dar labai brangi, ūkis nuostolingas.

Numatė mechanizuoti sandėlių ir tuo būdu kasmet sutaupyti maždaug po 900 rublių. Prasidėjo darbai, buvo išleista 1,600 rublių, darbo nebaigę statybininkai išėjo dirbti kitur. Pinigai išleisti, o naudos jokios, tik javų derliaus savikaina padidėjo tais išleista 1,600 rublių.

Ūkis turi specialią automašinę pienui vežti, bet per ištikus metus pieną vežiojo arkliais. Susidarė apie 3,000 rublių nuostolių.

Ūkis turi arklių, bet tie per metus panaudojami tik 200 dienų ir net tik 140 dienų. Kritikai sako, vietoje tų arklių būtų buvę naudingiau laikyti karves.

Pažinkime Lietuvą ne tik tokią, kokia ji buvo, bet ir tokią, kokia ji dabar yra.

MENININKAI MINI SUKILIMUS PRIEŠ RUSUS

GAVO 500 DOL. - Gen. konsulas P. Daužvardis (dešinėje) sveikina skulptorių A. Marčiulionį, gavusį 500 dol. II-ąją premiją už gipso skulptūrą "Prieš aušrą". Balta skulptūra vaizduoja aušros - laisvės belaukiančią motiną su sūnumi rankose. Ji yra tarp 30 kūrinių Chicagos Čiurlionio galerijos parodoje, atidarytoje balandžio 4-tą. Kūrinių temos vaizduoja 1863, 1941 ir 1950 metų sukilimus.

DŽIAUGIASI PARODA - Amerikos lietuvių meno klubo pirmininkas P. Gaučys padarė įvadą į šią parodą. Jis konstatavo, kad dėl nepalankių politinių sąlygų menas Lietuvoje niekad neklestėjo. Jo nuomone, tuo labiau dabar reikia džiaugtis, kad lietuviai menininkai sugeba surengti parodas net kokia nors specialia tema. Tarp žiūrovų pirmoje eilėje sėdi publicistas G. Galva (kairėje) ir Bendruomenės centro valdybos pirm. J. Jasaitis.

AR BRADŪNAS? - Vienas Pautieniaus partizanas (žr. nuotr. dešinėje) žiūrovams priminė poetą K. Bradūną. Neseniai vykusioje religinio meno parodoje A. Rūkštelės paveikslas neva vaizduojas dailininką V. Vizgirdą Judo rolėje sukėlė daug triukšmo.

GAUNA ĮKVĖPIMO - Savanorių kūrėjų sąjungos vardu parodos rengėjus, Chicagos menininkų klubą ir Čiurlionio galerijos direkcija, sveikino J. Tamulis.

PIRMŲN VYRAI! - Vienas iš nedaugelio kūrinių, vaizduojančių veiksmą, yra J. Pautieniaus "Partizanų prasiveržimas per Geležinę uždangą". Pautienius buvo parodos sumanytojas ir vienas iš rengėjų. Mintį šiam paveikslui davė Daumanto knygoje "Partizanai už Geležinės uždangos" aprašytas prasiveržimas per Ramintos tiltą į Rytprūsius.

Visos nuotraukos Vyt. Zalatoriaus

KITA PREMIJA - Parodos lankytojai smalsiai žiūri į III-čią, 250 dol. premiją laimėjusį (I-mos nesuteikė) L. Vilimo iš Cincinnati kūrinių "Partizano mirtis". Ponia yra foto-reporteris V. Račkausko žmona. Atidarymo dieną parodą aplankė maždaug 150 žmonių. Chicagos lietuvių meninis gyvenimas smarkiai pagyvėjo per paskutiniuosius metus.

ATKŪRĖ ISTORIJA. - Taip dailininkas K. Žilinskas iš Clevelando vaizduoja 1863-1864 metų sukilimo vadą Lietuvoje Z. Sierakauską.

IŠ PRAEITIES... Dalis lietuviškos publikos Lietuvių Dienos programos metu 1939 m. įvykusioje Pasaulinėje Parodoje New Yorke. Priekyje matoma Žadeikienė, konsulas P. Daužvardis, A. Simutis, Aldona Valaitytė-Trečiokienė, V. Kieilienė ir kt.

Lietuvių dienai ruošiantis...

Pasaulinės Parodos metu ruošiamoj Lietuvių Dienoj dalyvauti dar užsiregistravo Chicagos Vyčių choras, vad. F. Strolia ir Kingstono šv. Marijos lietuvių par. choras.

Muzikų kom-to pirm. Alg. Kačanauskas su kitais kom-to nariais lankėsi Pasaulinės parodos vietoje, ir apžiūrėjo įrengta stadijoną, kur bus vykdoma Lietuvių Dienos programa.

Lietuvių Dienos išvakarėse, rugpjūčio m. 22 d., numatomi kai kurių chorų koncertai per New Yorke radiją ir televizijų stotis.

Kovo 15 d. New Jersey ir New Yorke lietuvių chorų vedėjai buvo susirinkę, pasitarimui, kuriame buvo namatyti kvieisti Lietuvių Dienos dirigentai ir aptarti kiti reikalai.

Užsiregistravusių chorų vadovai jau dabar kviečiami kreiptis į autobusų ir geležinkelių agentūras dėl duodamų nuolaidų vykstantiems į Pasaulinę Parodą.

Dar ne iš visų chorų yra gautos nuotraukos bei chorų istorijos. Muz. komitetas prašo kaip galint greičiau jas prisiųsti, kad nesutrukdytų Liet. Dienos Vadovo išleidimą.

Kovo 16 d. prof. J. Žilevičius atšventė savo 73-jų metų sukaktį. Ta proga muz. kom-to pirm. Alg. Kačanauskas ir kom-to narys V. Mamaitis lankėsi pas jį ir perdavė Muz. Kom-to linkėjimus. Prof. J. Žilevičius, kaip turintis didelį patyrimą Dainų Švenčių organizavime, davė daug praktiškų patarimų ryšium su įvykstan-

čia šiais metais Lietuvių Diena New Yorke. Nors šiuo metu prof. turi susilpnėjusį regėjimą, tačiau palaiko susirašinėjimą su Muz. Kom-tu ir bendradarbiauja spaudoj. Turima vilties, kad greitai laikuprofesorius atgaus regėjimą.

M. D.

Dešinėje - Toronto Lietuvių Choras 1939 m. Lietuvių Dienoje, Pasaulinėje Parodoje.

Grupė lietuvių gavinasi Schaefer alaus paviljone. Iš k. - J. Valaitis, Mučinskas, J. Kruzė ir R. Ambrose. Visos nuotraukos iš brolių Motūzų spalvoto filmo "New Yorke Pasaulinė paroda 1939 m."

V. Tysliavienė

Mano apsilankymas Lietuvoje

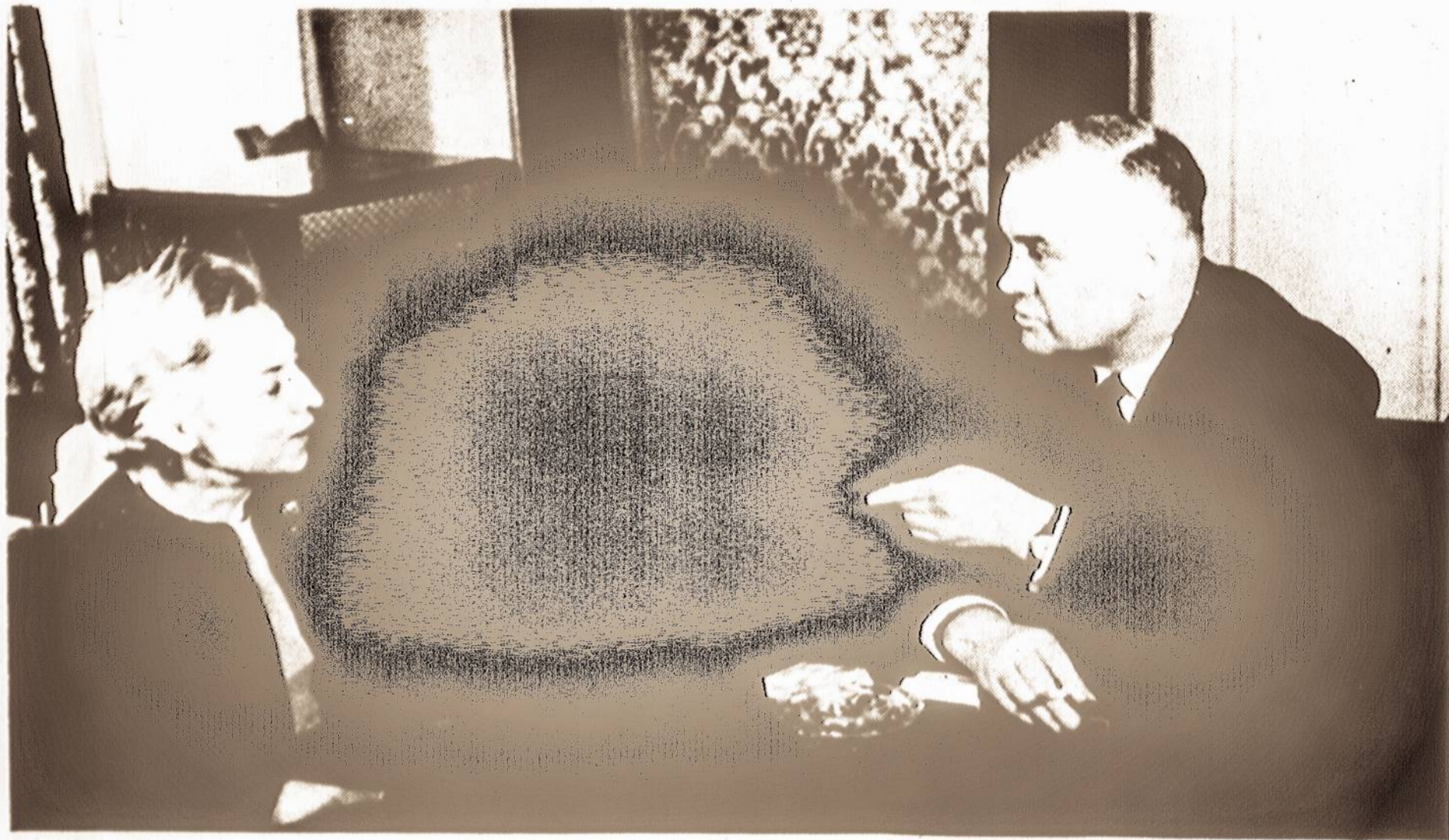
Vilniaus Tiesa spausdinama kelių šimtų tūkstančių tiražu ant didelio, beveik lubas siekiančio preso. Besilankant spaustuvėje, tas milžinas sukosi pilnų greičiu. Buvo spausdinamas man dar nematytas laikraštis - Tarybinis Mokytojas, leidžiamas dukart savaitėje. Tai "aukštųjų mokyklų ir mokslo įstaigų darbuotojų profesinės sąjungos respublikinio komiteto organas", kuris, kaip ir visi Lietuvos leidiniai, persunkti komunizmu.

Pasiėmiau tik ką iš preso iškristusią egzempliorių, kurio pirmame puslapyje rašinys, pavadintas "Bičiulis, draugas ir brolis"... Rašoma apie meilę žmogui, mokinių auklėjimą, pabrėžiant, jog žmoniškumas tegali vystytis komunistinėje santvarkoje... Kaip ir mūsų leidiniai, kurie savo skiltis užvertę partine propaganda, tas laikraštis nelabai įdomus. Tiesos redaktorius Zimanas parodė naują ofseto presą, kuriuo tik ką buvo atspausdintas pirmas numeris humoristinio žurnalo Šluota. Nestikėjau, kad ta nauja spausdinimo technika jau būtų pasiekusi ir Lietuvą ir tai pastebėjau Zimanui.

- Kodėl manote, kad mes Lietuvoje turėtume būti atsilikę, - įsiai pareiškė.

- Vienybė ofsetu spausdinama nuo 1956 m., - pasakojau Zimanui, - ir tik šios technikos dėka laikraštis iki šiol išsilaikė.

Kiek toliau, tame pačiame kambaryje, būrys moterų ekspedijavo Tarybų Moters žurnalą. Ir

Jonas Deksnis pakviečia į kambarį ir susėdė prie apvalino stalo kalbėjomės.

Z. Šerapino nuotr.

čia moterys prijungtos prie nelengvų spaudos darbų, bet dėl to nesistebėjau, nes jau kelias dešimtis metų, kai pati esu dirbusi daug sunkesnių darbų prie laikraščio.

Užtruko kelios valandos, iki apėjau Tiesos patalpas. Išėdama padėkojau Zimanui, kad man skyrė tiek daug laiko parodydamas spaustuvės įrengimus ir ten vykstantį darbą. Į kitas redakcijas jau buvo per vėlu lankytis. Ir kitą dieną nebuvo laiko užėiti į Švyturį, Literatūros ir Meno ir Tėvynės Balso redakcijas. Visą laiką

maniau, kad pastarasis laikraštis, kuris siunčiamas lietuviams užsieniuose propagandos tikslais, leidžiamas Rytų Vokietijoje. Pasirodo, kad ir Tėvynės Balsas įsikūręs Vilniuje, nors vietos lietuviuose įsiai neplatinamas.

Vakarienei buvau pakviesta pas operos solistę Aleksandrą Staškevičiūtę ir jos namuose sutikau Literatūros ir Meno savaitraščio redaktorių Vacį Reimerį. Susipažinimo proga įsiai padovanojo savo eilėraščių rinktinę "Pilnaties ratas", išleistą Vilniuje 1962 m., ir čia pat keletą savo poemų padeklamavo. Įsiai pasakojo, kad nuo Naujųjų Metų keičiamas laikraščio formatai ir Amerikon sugrįžusi jau radau pirmąjį 1963 m. Literatūros ir Meno numerį pakeistą pas mus vadinamu "tabloid" formatu.

Sekantį rytą Jonas Stasiulionis pagaliau pranešė, kad niekur neišėičiau, nes apie 11 val. ateisias Jonas Deksnys, su kuriuo pakartotinais aiškinu, kad norėčiau susitikti.

- Kodėl jums taip svarbu Deksnį pamatyti, - Stasiulionis dažnai klausdavo, kartais, ir įtarinėdamas, kad kieno nors prašoma Deksnį norėjusi pamatyti...

- Noriu pamatyti dėl daugelio priežasčių, - Stasiulionui atsakydavau, - bet svarbiausia, iširti, ar įsiai kankinys, kaip esu girdėjusi Amerikoje, ar savo tautos išdavikas, kaip kiti teigia...

Aple Joną Deksnį anksčiau nieko nežinojau, ir jo vardas man buvo nežinomas, kol Švyturyje neperskaičiau jo "Sudužusių iliuzijų, aprašančių VLIKo veiklą tremtyje. Tuose rašiniuose įsiai buvo suminėjęs visą eilę mums žinomų veikėjų vardų, pristatydamas juos kaip įvairių valstybių žvalgybininkus, taip pat plačiai rašė ir apie save ir savo slaptas keliones į okupuotą Lietuvą, kartais ir parašytu nusileisdamas krašte pasižvalgyti.

Po tų jo rašinių kai kurie Deksnio buvę bendradarbiai, dabar gyveną Amerikoje pasakojo, kad vienos tokios slaptos misijos metu įsiai buvęs sučiuptas ir, žiauriai kankinamas, "išsipirko" parašydamas savo "Sudužusias iliuzijas", išduodamas savo tautiečius ir jų veiklą. Kiti betgi buvo kitokios nuomonės. Jie aiškino, kad Jonas Deksnys, dar būdamas VLIKo nariu, jau dirbo sovietams...

Savo rašiniuose Deksnys netiksliai paminėjo ir mano brolių Antaną Valvadą, pristatydamas jį kaip JAV žvalgybininką, tarytum jo specialus uždavinys karo metais buvo suvesti VLIKo narius, iš Lietuvos pasitraukusius. Tais II Pas. karo metais, mano brolio, kaip ir visos eilės kitų lietuvių kilmės JAV karių susitikimas su tremtiniais Vokietijoje buvo netikėtas ir atsitiktinis. Tuo metu pagaliau niekas negalėjo pamanyti, kad tiek tūkstančių lietuvių bus pabėgę iš savo krašto į Vakarus.

Belaukiant Deksnio, man staiga dingtelėjo, kad, jeigu Deksnys nukankintas, tai gali pristatyti kitą žmogų jo vietoje. Stasiulionį paprašiau ta proga pakviesti ir fotografą Z. Šerapiną...

Kelias valandas pavėlavęs, į duris pasibeldė Stasiulionis ir supažindino su Jonu Deksniu. Stasiulionis nuskubėjo savo keliais, o aš svečią pakviečiau į kambarį. Susėdome prie apvalino stalo ir pradėjome kalbėtis...

BUS DAUGIAU

EDVARDAS ŠULAITIS

Vienybės redakcijos ir administracijos atstovas
Chicagoje ir jos apylinkėse
1320 S. 48th Court, Cicero 50, III. Tel. OL 6-1357

Poetas Vacys Reimeris (dešinėje) deklamuoja savo poemą priėmimo pas operos solistę Aleksandrą Staškevičiūtę. Klausosi komp. Balys Dvarionas.

POEZIJAI

Mes apsvaigstam
nuo tavo garsų,
nuo į žodį
įpintų varsų, -
ir kodėl jie vien knygom vadinas?
Juk tai - saulė,
ir meilė,
ir vynas.

Jei man sieloje būtų tamsu,
jeigu niekas manęs nemylėtų, -
aš girdėčiau iš lūpų poeto
lyg paguodą
žodžius: aš esu!

Jausčiau širdį
ir draugišką ranką,
aromatą gėrimo svaigaus...
Kas ištroškęs
jo tik paragaus, -
jį vis gers,
ir vis jaus - neužtenka.

VACYS REIMERIS

Iliustracija iš V. Reimerio eilėraščių rinktinės "Pilnaties Ratas"

Svečiuose pas Argentinos lietuvius

Salomėja Narkėliūnaitė

Lietuvišką dainos melodiją ir tautinio šokio ritmas yra vienos labiausiai tinkančių priemonių lietuvių bei išlaikyti emigracijoje. Jos suburia į glaudesnę šeimą ir sentimą ir jaunimą.

Tačiau kiekvienam aišku, kad suaugusieji visi moka lietuviškai, sugeba dainuoti ir gėrėtis lietuviškomis dainomis ir šokiais. Tik jauniausioji karta, užgimusi svetimame krašte, visą tą kultūrinį palikimą turi išsivinti, kad ir jisai ją taip žavėtų ir laikytų lietuviškojo draugėje, kaip laikė ir tebeleiko jų senelius ir tėvus.

Trys pagrindiniai lietuvių centrai, įsikūrę skirtinguose Buenos Aires priemiesčiuose, visais laikais yra skyrę dėmesio savo jauniausiems bendruomenės nariams.

Įdomu buvo klausytis apie lietuviškų mokyklų veiklą praėityje, įdomiau buvo susitikti ir pasikalbėti su kai kuriais asmenimis, kurie ir dabar tą darbą dirba, bet įdomiausia buvo pamatyti ir pačius jaunuosius Buenos Aires lietuviukus.

Tai įvyko tą pačią dieną, kai filmavau "Rambynų ansamblių (rugpjūčio 24 d.), kalbėjau su rambyniečių vadovais jų centre - Aušros Vartų parapijoje Avellanedoje. Tai buvo graži šeštadienio pavakarė.

Rambyniečiai vienas po kito rinkosi repeticijai, o man jų belaukiančiai, kada jie visi susirinks ir pradėsime filmavimą, buvo pasiūlyta aplankyti šeštadieninę lituanistikos mokyklą.

Ji buvo prisiglaudusi parapijos mokyklos klasėje. Su jais dirbo dar iš Lietuvos laikų man pažįstama gimnazijos mokytoja Ona Lukšytė-Kairėlienė.

Negausi ta jos klasė, bet visi tokie gražūs ir simpatiški vaikučiai - būtinai norėjau juos nufilmuoti.

Kadangi viduje buvo tamsoka, tai paprašiau, kad mokytoja su jais išeitų į kiemą. Žąsele po du jie pražygiavo pro mane, neslėpdami savo susidomėjimo filminiu aparatu.

Vėliau, tame pačiame kieme, savo mokytojos vadovaujama, jie man dar pasako porą šokių ir ėjo raitelių, kai aš juos filmavau iš antro mokyklos aukšto.

- Kaip sekasi? - klausinėčiau vėliau tą mokytoją, o ji man pasakojo savo mokyklos, kaip tenai vadinama "Vargo mokyklos", džiaugsmus ir vargus.

Vargų ir neteklių yra, bet juos padengia džiaugsmas, atsirandęs iš tikėjimo, kad tie maži lietuviukai ilgainiui išaugs didžiais lietuviams.

Klausiausi viltingų mokytojos žodžių ir galvojau apie mokytojo profesiją iš viso. Šitie žmonės, man atrodė, emigracijoje lietuviybės išlaikymo srityje atlieka patį pagrindinį darbą, bet gyvenime jie pilkieji didvyriai.

Kaip skirtingi jie nuo tų "triukšmingų patriotų", kurie kaip tuščios statinės skamba, garsiai demonstruodami savo patriotizmą, gi patys jo širdyje neturėdami ir gyvenime jo nepraktikuodami. O ir Argentinoje, kaip teko girdėti tokių "triukšmingų" patriotų esama.

Prie pilkųjų didvyrių, man atrodė, priklausė ir Seselės Kazimierietės, čia prie parapijos gyvenančios ir vadovaujančios pradžios mokyklai.

Su keletu jų buvo progos susitikti jau kiek anksčiau - maždaug prieš savaitę, kai parapijoje lankiausi sekmdienį. Užsukau pas jas su

Lituaništinės mokyklos mokinukai su savo mokytoja Ona Lukšyte-Kairėliene.

Ona ir Pranu Ožinskais ir Valerija Deveikiene. Pas jas tu metu kaip tik lankėsi jų viršininkė iš JAV, tai dar sumetėme po žodį ir angliškai.

Seselės, šalia savo darbo mokykloje, kaip girdėjau, daug talkina Tėvams Marijonams, dirbant su jaunimu. Ten yra įprasta rengti bendras atostogas, iškilas ir pan. pramogas, kur jaunimas praleidžia laiką tyrame ore ir lietuviškoje nuotakoje.

Be to, tų seselių vadovaujamos mokyklos mokiniai lietuviškai dalyvauja kolonijos parengimų programoje. Seserų vadovaujama mokykla šioje vietoje veikia nuo 1948 m., kada tenai buvo užbaigta statyti vienuolyno namas ir mokyklos patalpose esanti parapijos šalė. (B. d.)

Vilniuje du vakaru koncertavo Bulgarijos valstybinis simfoninis orkestras. Grojo Beethoveną ir Šostakovičių.

J. Aleksa diriguoja „Pikų damą“

Leningrado I. Rimskio-Korsakovo vardo konservatorijos dirigavimo fakultete studijuoja keturi lietuviai: broliai Juozas ir Stasys Domarkai, V. Paulavičius ir aspirantus Jonas Aleksa. Tai labai džiugu, nes mūsų respublikai stinga gerų, išsilavinusių dirigentų. Jau ir dabar, studijų metais, jaunieji dirigantai laikas nuo laiko pagyvina Vilniaus muzikinį gyvenimą įdomiais koncertais.

Nesenai Filharmonijoje sėkmingai koncertavo J. Domarkas. Valstybiniame akademiniame operos ir baletų teatre prie dirigento pulsto pasirodė J. Aleksa. Jis pasirinko šio spektaklio sudėtingą P. Čaikovskio operos "Pikų dama" spektaklį. Paprastai šį spektaklį išdiršta diriguoti tik prityrę, daug metų teatre pralei-

dę dirigantai. Jauno dirigento debiutas operoje paliko labai malonų įspūdį.

J. Aleksa dirigavo labai užtikrintai ir pakiliai, visur jautėsi tvirta ranka, muzikinis subrendimas, gilus veikalo išstudijavimas, kūrybinis kontaktas su dainininkais ir orkestru. Impo nuoja dirigento išraiškingos rankos, artistinis valingumas, gerai paskirstytas dėmesys.

Palyginus su ankstyvesniais J. Aleksos pasirodymais, reikia pažymėti didelę ir greitą šio menininko pažangą. Ir norisi palinkėti jaunam dirigentui geros kloties -- taip apie naująjį dirigentą atsiliepia R. Geniušas.

Buvo maloni proga susitikti ir su seserimis Kazimierietėmis, kurios vadovauja pradžios mokyklai ir darbuojasi su jaunimu.

LIETUVIAI ADVOKATAI

S. Bredis, Jr.

37 Sheridan Avenue
BROOKLYN 8, N. Y.
Telefonas: APplegate 7-7083

C. A. Voket

(Vokietaitis)
41-40 74th Street
JACKSON HEIGHTS, N. Y.
Telefonas: NEwton 9-6620

GINTARAS Lietuvos auksas

Ivairiausios gintarinės dovanos vyrams ir moterims prieinamiausiomis kainomis

AMBER GUILD LTD.

80-19 31st Avenue
JACKSON HEIGHTS, N. Y.
Tel. HA 9-5855

Pasiekiamas: auto iki 31 Ave. Northern Blvd, IND subway iki Roosevelt Ave. IRT iki 74 St. Port Bus iki 31 Avenue.

Lietuvoje

Miško Projekto įmonės Kauno skyriaus inž. J. Toliušis, sakoma, turįs gausų senų lietuviškų knygų ir laikraščių rinkinį. Pradėjęs rinkti prieš 30 metų, būdamas 13-kos metų berniuku, kai palepėje rado Vilniuje čjusio lietuvių socialdemokratų leidinį Naujoji Gdynė.

Vilniuje įvyko Lietuvos kompartijos "aktyvo" posėdis, pareiškęs: Partija Pabaltijo respublikoms užkrovė uždavinį: žemės ūkio gaminiams pasiekti Švediją ir Suomiją. Tai realu, ir mes kovosime įvykdyti." Vidutinis derlius nuo hektaro dabar Lietuvoje esąs 11 centnerių, nors esame kolchozų su po 20 centnerių. Švedijoje vidutinis derlius — 26 centneriai.

J. Macijausko knygoje Už Liaudies Laisvę rašoma, kaip po 1863 metų sukilimo Sibire susidarė iš Lietuvos tremtinių du kaimai: Seduva ir Balslogala. Pereito karo metu iš vieno jų raudonon armijon iššaukta septyni broliai. Stankai, Du žuvo. Pranas dabar plėtinės direktorius Borisoglebske, Petras plėtinės mechanikas Vengerove, kur gyvena jo motina ir sesuo. Leonas elevatoriaus sargas Kulbyšve. Povilas buvo lakūnas, dirbo Vilniuje, kur ir mirė 1958 m. Stasys baigė karo mokyklą, dabar yra Vilniaus milicijos valdybos viršininkas.

"Pilėnų" opera ateina į mūsų namus

Kas yra Lietuvoje girdėjęs A. Karnavičiaus "Gražiną" ar Ant. Račiūno "Tris talismanus", be abejo, didžiavosi, jog tai perdėm lietuviškos operos — savų kompozicija, savų libreto, savos arijos, savos dainos. Gėrėjomės todėl, kad visuose kampuose ten skamba lietuviška gaida, Račiūnas, Karnavičius ir, be abejo, M. Petrauskas — lietuviškos operos pradininkai.

Jų užsimotą auginti sėklą lietuviškoje operoje dabar laisto ir prižiūri jaunesni žmonės, iš kurių tarpo bene iškiliausias — komp. Vyt. Klova su širdi veriančia "Pilėnų" opera.

Yra milžiniškas darbas sukurti operą. Ir mums džiugu matant, kiek Klovos parodyta talento, užsimojimų ir kruopštaus darbo!

Naują lietuvišką operą, kaip žinia, buvo sukūręs JAV gyvenęs ir neseniai miręs komp. V. K. Banaitis. Tačiau iki šioji opera bus atlikta scenoje, prabėgs nemunai vandens. Ir keista, turtingoje Amerikoje lietuviškai tuo tarpu tam reikalui nesugebėjo sutelkti kelių dešimčių tūkstančių dolerių. Tai joks kaltinimas, tik paženklinimas, kaip sunku, vargu lietuviškai operai tarpti svetur. Suprantama, komp. Klova rado savo darbui puresnę dirvą, nei Banaitis. Kodėl taip, o ne kitaip, be abejo, aišku kiekvienam.

Kyla klausimas, kaip atsitiko, kad okupantai leido

Taip atrodo operos "Pilėnų" plokštelių albumas, gaunamas Vienybėje. Kaina - 12 dol.; persiuntimui pridama 50 c.

"Pilėnus" viešai rodyti. Gal jiems ta tema patiko, nes dabar ten populiaru yra mintis pulti vokiečius. Mums rodos, kad, jei Pilėnų Margiris būtų kovojęs ne prieš vokiečius, o prieš rusus, tai beveik tikra, šios operos iš viso nei kvapo nebūtumėm užuodę ir nei vienos gaidos nebūtumėm išgirdę, ir V. Klova būtų tikrai nedrįsęs bent dabar tos operos sukurti. "Pilėnus" galime suprasti ir kaip Mickevičiaus "Konradą Valenrodą", kai poetas rašė apie vokiečius, o galvoje apie rusus. Bet tai, žinoma, būtų tik mūsų pačių fantazija.

Dera kalbėti apie tai, kiek Klovos "Pilėnai" Lietuvai

gera atliko. Viena, šia opera Klova prikištinais parodė kokių talentingų muzikų mūsų tautoje tarpsta. Tai visų mūsų pasididžiavimas! Antara, tai nepaprasta V. Klovos ir libreto autoriaus J. Mackonio drąsa, nieko nepaisant, kelti didingą Lietuvos praeitį. Tai rodo taip pat, jog lietuvių tauta jokių būdu nepraradusi ir negali užmiršti tos nuo amžių liepsnojančios lietuviškosios sąmonės, kuri mus, lyg toji "amžinoji ugnis" kursto būti, anot Vydūno, "sau žmonėmis".

Kaip žinia, "Pilėnų" opera dabar JAV skleidžiama "Eurotone" b-vės New Yorke išleistose plokštelėse.

se. Dėkingi turime būti tiems, kurie šiuo atžvilgiu ėmėsi iniciatyvos, trūso. Ir nėra abejonių, jog ši opera ištiesai plokštelėse — pirmą kartą išleista JAV, o ne Lietuvoje — bus kiekvieno sąmoningo lietuvių namuose nuoširdus ir mylimas įnamis. Ir reikia didžiulio, kad tai iš visos pirmoji pilna lietuviška opera plokštelėse.

Čia netiktų kalbėti apie muzikinę bei balsinę operos pusę. Kiek paprastam klausytojui atrodo, Klovos opera didinga, prie širdies, teikianti neužmirštamą įspūdį. Tokio lygio lietuvių dainininkų, tokio skambaus choro, mes čia, Amerikoje, retai girdime.

"Pilėnų" keturi aktai praskamba lyg pasaka. Kiek čia lietuviškos nuotalkos, dainos ir muzikos grožiol! Kas yra didinga, tai to nieku būdu negalime paneigti, nežlūrint, ką mes šlandien galvotumėm.

A. V.

You Work Hard For
Your Money...
Keep It Where It Works
Hard For You!

PASKUTINIS
DIVIDENDAS

4 1/4 %
METUS
VISIEMS
INDĖLIAMS

Balandžio "bonus" dienos

Pinigai padėti prieš

BALANDŽIO 14

uždirba dividendus nuo

BALANDŽIO 1

o paskui nuo padėjimo dienos

APSKAIČIUJAMA METŲ KETVIRČIAIS

For Information Telephone PResident 3-7000

**THE
KINGS COUNTY
SAVINGS BANK**

Incorporated 1860
Member Federal Deposit Insurance Corporation

Central Office
539 Eastern Parkway at Nostrand Avenue
Brooklyn, N.Y. 11216

Broadway Office
135 Broadway at Bedford Avenue
Brooklyn, N.Y. 11211

Massapequa Office
Hicksville Road at Jerusalem Avenue
(Opposite Holiday Park Shopping Center)
Massapequa, N.Y.

FILMAI IŠ LIETUVOS

Bus rodomi iš kolūkių gyvenimo, iš statybos, iš mokslo įstaigų, iš meno veiklos.
Žodžiu, matysite visą dabartinį Lietuvos gyvenimą.

BUS RODOMI SEKMADIENI

Balandžio 19 d., 1964

White Horse Tavern Salėje

86-16 Jamaica Ave.

Woodhaven, N. Y.

Filmus rodys Jonas Grybas

*

Pradžia

3-čią valandą popiet

*

Įėjimas 75 centai

asmeniui

*

PARDUODAMI NAMAI

RICHMOND HILL - vienos šeimoms, 6 kambarių, vonia, garažas. Parduodama už 16,000 dol. Kreiptis: PAUL S. GARVEY Real Estate and Insurance 282 Bedford Avenue Brooklyn, N.Y.

HIGHLAND PARKO rajone, Brooklyne, parduodamas 11 kambarių mūrinis namas. Moderniška virtuvė, 3-1/2 vonių, išbaigtas rūsis, formalus saltonas, valgomasis kambarys, garažas. Apšildomas karstu vandeniu. Namas kampinis tinka profesionališkam darbu. Telefonuoti MI 7-9796, arba galima kreiptis į Vienybę.

HIGHLAND PARKO rajone, prieš pat parką, gražus mūrinis namas, turįs 4 miegamuosius, moderniška virtuvę, didelę verandą ir kitokie patogumai. Neseniai uždėtas naujas stogas. Telefonuoti po 5 val. AP 7-1246, arba AP 7-8478.

Sportinės nuotrupos

EDVARDAS ŠULAITIS

Kaip praėjusio Vieniybės numerio pirmame puslapyje trumpai buvo rašyta, auto katastrofoje Brazilijoje tragiškai žuvo pasižymėjęs krepšininkas Voldemaras Blatkauskas. Jo lietuviškai rašomas vardas ir lietuviška pavardė rodo, kad jis buvo lietuvis, nors, kiek teko patirti, su lietuviais glaudesnio ryšio nepalaikė ir lietuviškai nekalbėjo.

V. Blatkauskas, galima sakyti, buvo įžengęs į pačias krepšinio aukštumas ir nekartą žaidė Brazilijos valstybinėje rinktinėje, kuri, savo pajėgumu, yra vertinama maždaug trečioji visame pasaulyje (eina po JAV ir Sov. Sąjungos). Nors 1960 m. pasaulio krepšinio pirmenybėse Brazilija užėmė I-ją vietą, tačiau tuomet JAV pasirodė su silpnute komanda, o Sov. Sąjungai, už atsisakymą žaisti prieš taut. Kiniją (Formozą), buvo anuliuoti taškai.

Tragiškai žuvusį šių eilučių autoriui teko sutikti Pan-American žaidynėse Chicagoje 1959 m., kada Blatkauskas atstovavo Brazilijai. Jis buvo gana energingas vyras, nors jam šiose žaidynėse nelabai kaip sekėsi. Daugumą rungtynių čia jis žaidė pirmame pen-

ketuke ir primetė nemažą krepšių.

Šis mūsų tautietis buvo dar jaunas ir daug žadantis. Gaila jo ne tik mums, bet ir viso pasaulio sportininkų šeimai.

Šiame numeryje pradedaime talpinti senas, įdomias sportines nuotraukas "iš sportinio albumo" skyrelyje. Jų duosime dažniau, kiek leis aplinkybės. Kai kurios iš šių nuotraukų bus dar niekur nematytos -- spausdinamos pirmą kartą.

Šį kartą dedame E. Gumbelvičiaus paruoštą pirmąjį Š. Amerikos liet. sporto žaidynių (tada vadinta -- Kanados ir JAV lietuvių olimpiada), įvykusių 1951 m. Toronte vaizdų atvirutę. Ji mums yra prisimintina tuo, jog šiemet balandžio 4-5 d. d. Toronte buvo prarastos jau XIV-tos Š. Amerikos liet. sporto žaidynės (tiksliau pasakius -- žaidynių krepšinio varžybos). Šių metų žaidynėse, be abejo, buvo jau nauji veidai, tačiau smagu, jog prieš 14 metų Toronte pradėta lietuvių sportininkų bendravimo tradicija liko neapleista iki šios dienos.

IŠ SPORTINIO ALBUMO - Vaizdai iš lietuvių sporto varžybų 1951 metais Toronto mieste.

Rimantas Vaičaitis, 1960 m. atvykęs iš okup. Lietuvos ir nuo to laiko gyvenantis Chicagoje, vienu laiku buvęs pats ryškiausias kandidatas Amerikos rinktinės žaidimo rungtyje, šiuo metu "pasižymėjo," bet gaila, jog tai negalima įrašyti į sportinius nuopelnus.

Kaip rašo spauda, jis susižiedavo su Aukse Paplėnaite (beje, jos motina yra buvusi žymi krepšininkė). Po šios žinios jau vargu, ar pamatysime Rimą sporto aikštėje, kur jis buvo, bene, vienintelis lietuvis paskutniaisiais metais savo srity-

je galėjęs įsirikiuoti į Amerikos žymūnų tarpą.

R. Vaičaitis šiuo metu studijuoja Illinois un-te aeronautiką ir sportinei veiklai nebeturi laiko. Tačiau kitoje liet. veikloje jis dar pasirodo -- priklauso Jaunimo Centro studentų ansambliui bei kitiems vienetams.

Vilniaus Žalgirio krepšinio komanda šių metų Sov. Sąjungos krepšinio pirmenybėse užėmė X-ją vietą. Komandą lydėjo nesėkmė ir ji daugelį rungtynių pralaimėjo nežymiu skirtumu. Štai paskutinėse 3 rungtynėse ji buvo įveikta Kijevo ASK 67:65, Rygos VEF 77:74 (po pratęsimo), Leningrado ASK 66:65. Pirmą vietą laimėjo Maskvos CASK (armi-

jos komanda), II-ją -- Rygos ASK. Sov. Sąjungos pirmenybių antroje grupėje Vilniaus Plastiko komanda liko VII-je vietoje (iš 12 komandų).

Tarptautiniame stalo teniso turnyre, kuriame dalyvavo Sov. Sąjungos, R. Vokietijos ir Vengrijos sportininkai, lietuviė L. Balaišytė moterų dvejete (kartu su maskviete Z. Rudnova) užėmė I vietą.

Išnuomojamas butas

IŠNUOMOJAMAS moderniškas 6 kambarių butas su saulėta terasa. Visi patogumai. Telefonuoti (tarp 7 ir 10 v.v.) NI 9-5874.

GERIAUSIAS INSURANCE ir REAL ESTATE PATARNAVIMAS PAS

JOHN ORMAN AGENCY

110-04 Jamaica Ave., Richmond Hill, N. Y.

Telefonas: VIRGINIA 6-1800

Park Florist

Gėlės pristatomos į bet kurias pasaulio vietas.

MATTHEW MAZEIKA Savininkas

80-15 JAMAICA AVE. WOODHAVEN 21, N. Y. Telefonas: Virginia 9-3112

ROBERT F. NARK

Apraudoos AUTO Specialistas Any car - Any age driver ALL FORMS OF INSURANCE

26 COURT ST. BROOKLYN, N. Y. Tel. MAin 4-6400 VA 5-0783

DISCOUNTS TO QUALIFIED APPLICANTS Mutual Insurance Insure your tomorrow today!

THREE JOES SERVICE STATION, Inc.

85-42 Woodhaven Boulevard Woodhaven, N. Y.

Telefonas: Virginia 6-9683

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI!

JUOZAS KAVALIAUSKAS

LICENSED PENNA AND NEW JERSEY 1601 S. SECOND STREET PHILADELPHIA, PA. Telefonas: DEwey 4-5136

CHARLES J. ROMAN

(RAMANAUSKAS) 1113 MT. VERNON STREET PHILADELPHIA, PA. Telefonas: POplar 5-4110

STEPHEN AROMISKIS

(ARMAKAUSKAS) 423 METROPOLITAN AVENUE BROOKLYN 11, N. Y. KOPLYČIA LAIDOTUVĖMS Tel. EVergreen 7-4335

M. P. BALLAS FUNERAL HOME

ALB. BALTRUNAS-BALTON 660 GRAND STREET BROOKLYN, N. Y. NOTARY PUBLIC Tel. STagg 2-5043

VISI ŠIE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI IŠNUOMOJA AUTOMOBILIUS ĮVAIRIEMS REIKALAMS

JUOZO GARŠVOS LAIDOJIMO ĮSTAIGA

231 Bedford Ave., Brooklyn 11, N. Y. EVergreen 8-9770

Joseph J. Garszva Anita R. Garszva Joseph J. Garszva, Jr. John A. Pauley LICENSED MORTICIANS

VIENYBĖ

* DU NEWYORKIEČIAI LIETUVIAI DAILININKAI, su savo aliejaus paveikslais kartu su amerikiečiais, dalyvauja American Professional Artists League pavasario parodoje, kuri vyksta New Yorke 53 St. ir Park Ave. Tai Česlovas Janušas ir Sofija Plechavičienė. Paroda atdara kasdien nuo 10-5 val., o šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 1-5 val. pp.

* LIUDAS STUKAS balandžio 18 d. dainuos Baltimorės studentų ruošiamam literatūros ir meno vakare.

* OPERETĖS CHORAS atelnanti šeštadienį, balandžio 18 d., rengia savo metinį koncertą Apreiškimo par. salėje. Su choru dalyvaus ir solistė Irena Stankūnaitė.

* FILMAI IŠ LIETUVOS bus rodomi balandžio 19 d., sekmadienį, White Horse Tavern salėje, 86-16 Jamaica Ave., Woodhavene. Pradžią 3 val. Filmus rodys Jonas Grybas.

* MAIRONIO VARDO šeštadieninė mokykla balandžio 19 d., sekm., Apreiškimo par. salėje rengia kaukių vakarą.

* RĖMĖJŲ KOMITETAS Apreiškimo par. salėje balandžio 26 d. rengia Putnamo seserų globojamų mokinių vaidinimą "Lietuviškos vestuvės". Pradžią 3 val. popiet. Kaip girdėti, jau esąs padarytas ir to vaidinimo filmas.

* PREL. JONAS BALKŪNAS Vatikano paviljono tvarkytojų Pasaulinėje parodoje yra pakviestas dalyvauti to paviljono atidaryme balandžio 19 d.

* IZABELĖ MISIŪNIENĖ su draugėmis leidžia savo atostogas Karibų salose. Išvykdamą ji įsigijo ir filminį aparatą, ketindama būdingesnius įspūdžius užfiksuoti filmo juostose.

VILNIŲ APLEIDŽIANT... Rūta Lee-Kilmontė, kuri su tėvais praeito mėnesio viduryje buvo išskridusi į Lietuvą aplankyti savo sergančios bobutės Liudvisos Kamandulienės, balandžio 8 d. grįžo į Ameriką ir keletą dienų paviešės New Yorke. Savo apsilankymu Lietuvoje Rūta Lee labai patenkinta ir jos įspūdžius plačiau pateiksime kitame numeryje. Grįždama iš Lietuvos, Rūta Lee keletą dienų viešėjo Maskvoje, Copenhagoje, Paryžiuje ir Londone. Šu tėvais išsiskyrė Copenhagoje, nes jie iš kelionės buvo labai išvargę ir į Los Angeles grįžo kiek anksčiau. Londone ir Paryžiuje Rūta Lee lankėsi savo profesijos reikalais.

ONĄ STANKIENĘ Į LIETUVĄ IŠLYDINT... Prieš keturis metus Marija Diržienė (kairėje) iš Lietuvos atsiėmė savo Motiną, Oną Stankienę. Savo vyro Kazimiero ir kitų artimųjų išsiilgusi, Ona Stankienė (viduryje) balandžio 6 d. Sabina lėktuvu grįžo į Lietuvą, į savo gimtąjį kraštą. Ona Stankienė nuotraukoje matoma prieš pat kelionę, kartu su dukra Marija Diržiene ir anūkais. Jos išdėti susirinko daug giminių ir draugų. S. Narkėliūnaitės nuotrauka

* LOJALUMO PARADAS New Yorke įvyksta šiemet gegužės 2 d. Tikimasi, kad šiemet jame dalyvaus ir lietuvai.

* NEW YORKE REZIDUOJANTIEJI LIET. VEIKSNIAI ruošiasi daryti žygių Washingtone ryšium su iš Vokietijos ateinančiomis žiniomis, kad tenai amerikiečiai ketina paleisti kap. Matulaičio vadovaujamą darbo kuopą. Ši kuopa, viena iš keturių, kuriose esama nemažai lietuvių, yra visais atžvilgiais daug prisidėjusi prie Vasario 16 Gynėjų palaikymo ir bendrai prie Lietuviškos veiklos Vokietijoje.

* JUOZAS AUDĖNAS, kuris šiuo metu eina VLIKO pirminko pareigas, mirus dr. Ant. Trimakui, manoma, kad tose pareigose pasiliks bent iki šių metų rudens, kada įvyks VLIKO sesija. Ateinanti šeštadienį New Yorke renkasi VLIKO praplėstasis prezidentumas VLIKO reikalais pasitarti.

* STASYS LOZORAITIS, Lietuvos diplomatinės šefas, sutiko atstovauti lietuvių Europos Pavergtų Tautų delegacijoje, kuri stebėtojo teisėmis dalyvaus Strasburge, Prancūzijoje, balandžio 20 d. prasidedančioje Europos Tarybos sesijoje.

STEBĖTOJAS...

Atkelta iš 5 psl.

SLA organas Tėvynė pastebėjo, kad latvių spaudoje esama "gyvų pasisakymų" dėl reikalo lankytis okupuotoje tėvynėje. Latvių Sąjungos viršūnės ir redakcijos pabrėžia, kad tai "jautrus klausimas". Vieni keliauja giminių ir tėvų lankyti, kiti norėdami ekskursijų pigumu pasinaudoti, tretis — smalsumo skatinami.

Voice of America radijas padažnino programas Pabaltijo kraštams. Matyti, tai pasėka naujų "didesnio lankstumo" vėjų JAV užsienio politikoje. Amerika nori išnaudoti visus plyšius geležinėje uždangoje.

30-čiai mūsų žurnalistų Detroite H. Zemelis aiškines mūsų spaudos geroves — negeroves. Pareiškė, kad kai "vienybiską" idėją pasiskaitę Metmenyse ar Margutyje, ji jam patinkanti, bet kai tą pačią idėją skaito Vienybėje — ji jau "no good."

Chicagos apylinkėje lenkai ir sulenkėję lietuviai (Kisun, Giryū, ir kiti) turi Związek Milosnikow Wilna, šaukia suvažiavimus "mylėti Vilnių" ir reikalauti jo Lenkijai. O mes turime "patriotų", nenorinčių net Vilniaus filmų žiūrėti!

Velionis Albertas Tarulis

Balandžio 3 d. Washingtone, D. C. mirė dr. Albertas Tarulis, sulaukęs 58 m. amžiaus.

Gimęs Daugailiuose, Utenos apskr. 1906 m. Kauno Universitete 1935 baigė Ekonomikos mokslus ir dirbo įvairiose įstaigose. Pasitraukęs iš Lietuvos, tremtyje gyveno Hanau, lankė Frankfurtą ir Mainzo universitetus. Doktoratą gavo 1947 m. Atvykęs į Ameriką nuo 1952 m. dirbo Kongreso bibliotekoje. Čia parašė ir savo veikalus: Soviet Policy Toward the Baltic States 1918 - 1940, The American Baltic Relations 1918 - 1922 ir The Struggle Over Recognition.

Giljame nuliūdime liko žmona ir kt. giminės.

Apie dr. A. Tarulio mirtį plačiai rašė ir Washingtono spauda.